

WYROK

W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 września 2020 r.

Sąd Rejonowy w P. IV Wydział Pracy

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia Magdalena Gałkowska

Protokolant st.sekr.sąd. Katarzyna Jankowska

po rozpoznaniu w dniu 27 sierpnia 2020 r. w P.

sprawy z powództwa (...)

przeciwko K. M.

o zwrot świadczenia nienależnego

1.Zasądza od pozwanego K. M. na rzecz powoda (...) kwotę 13.301,43 zł (trzynaście tysięcy trzysta jeden złotych 43/100) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 2 listopada 2017r. do dnia zapłaty;

2.Nie obciąża pozwanego kosztami procesu.

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 1 grudnia 2017r. skierowanym do S. R. IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, powód - (...) wnosił o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego K. M. kwoty 13.301,43 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 2 listopada 2017r. do dnia zapłaty oraz zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu powód- (...) podał, iż kwota której dochodzi od pozwanego stanowi zwrot nienależnego świadczenia wypłaconemu pozwanemu tytułem realizacji prawomocnego wyroku, który to wyrok, mocą wyroku Sądu Najwyższego uwzględniającego skargą kasacyjną, został uchylony, a powództwo zostało oddalone.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 3 kwietnia 2019r. Sąd Rejonowy w (...) IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych nakazał pozwanemu K. M., aby zapłacił na rzecz (...) kwotę 13.301,43 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 2 listopada 2017r. do dnia zapłaty oraz kwotę 1.800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (k.136).

W dniu 23 kwietnia 2019r. pozwany złożył sprzeciw od nakazu zapłaty, wskazując na bezzasadność powództwa z uwagi na wygaśnięcie roszczenia powoda (k.140-144), podnosząc w uzasadnieniu sprzeciwu, że obowiązek zwrotu przez niego kwoty dochodzonej pozwem, w swojej wysokości zbliżonej do kwoty jego miesięcznego wynagrodzenia, wygasł na podstawie art. 409 kc z uwagi na zużycie tej kwoty na bieżące utrzymanie jego oraz jego rodziny (zużycie nieproduktywne) w okresie roku pomiędzy wydaniem prawomocnego wyroku w dniu 9 kwietnia 2014r. a datą otrzymania w kwietniu 2015 odpisu postanowienia Sądu Najwyższego o przyjęciu skargi kasacyjnej powoda, w którym to okresie nie miał on obowiązku liczyć się z obowiązkiem zwrotu tej kwoty.

Sprzeciw został wniesiony w terminie i wobec wniosku pozwanego o wyłączenie wszystkich sędziów S. R. od orzekania w tej sprawie, (...) (...), postanowieniem z dnia 18 lutego 2020r. na podstawie art. 44⁽²⁾ pkt 2 kpc przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w P. IV Wydział Pracy (k.219).

W odpowiedzi na sprzeciw wniesiony przez pozwanego, powód- (...) popierał powództwo w całości w dotychczasowym kształcie tj. wnosił o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego kwoty 13.301,43 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 2 listopada 2017r. do dnia zapłaty.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany zatrudniony jest w (...) na stanowisku sędziego S. O. (bezsporne).

Pozwany, a także inni sędziowie (...) tj. L. R., G. J., A. P. i E. M. złożyli pozwy do S. R. IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych o zasądzenie na rzecz każdego z nich od (...) kwot tytułem zwrotu kosztów dojazdu, które to sprawy zostały połączone do łącznego rozpoznania w sprawie pod sygn. (...) (akta sprawy (...)). Wyrokiem z dnia 19 września 2013r. wydanym w sprawie (...) Sąd Rejonowy w (...) IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zasądził od (...) - w pkt I ppkt 4 wyroku na rzecz K. M. kwotę 11.616,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami w stosunku rocznym od dnia 12 października 2012r. do dnia zapłaty, a w pkt IV.ppkt4 wyroku, wyrokowi w pkt I ppkt 4 nadał rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 9.593,62 zł (ksero wyroku k.19-20, wyrok- akta sprawy (...) S. R. IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych).

W dniu 21 października 2013r. Sad Okręgowy w (...) przelał na konto K. M. kwotę, której dotyczył rygor natychmiastowej wykonalności tj. kwotę 9.593,62 zł (k. 39).

Apelację od wyroku S. R. IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wydanego w sprawie (...) wniósł (...) i w dniu 9 kwietnia 2014r. (...) (...) w sprawie (...) wydał wyrok, w którym oddalił apelację (...) (ksero wyroku k.40).

W dniu 25 kwietnia 2014r. (...) przelał na konto K. M. kwotę 3.707,81 zł tytułem wyrównania zasądzonej kwoty zwrotu kosztów dojazdu tj. 2.022,38 zł i odsetki- 1.685,43 zł (k.59).

(...) w dniu 24 lipca 2014r. wniósł do Sądu Najwyższego, za pośrednictwem (...) (...), skargę kasacyjną od wyroku (...) (...) z dnia 9 kwietnia 2014r. w sprawie (...) z powództw: L. R., G. J., A. P., K. M. i E. M., zaskarżając ten wyrok w całości (k.821-833 akt sprawy (...)).

Postanowieniem z dnia 31 lipca 2014r. (...) (...) odrzucił skargę kasacyjną od wyroku (...) (...) z dnia 9 kwietnia 2014r. w sprawie (...) w części dotyczącej powództwa E. M. z uwagi na to, że zasądzona w wyroku na jej rzecz kwota nie przekracza wymaganej kwoty 10.000 zł (k.837-838 akt sprawy (...)). Postanowienie to wraz z uzasadnieniem zostało doręczone także pozostałym powodom występującym w tej sprawie, w tym K. M. w dniu 12 sierpnia 2014r. (k.843 akt sprawy (...)). W piśmie z dnia 3 września 2014r. skierowanym do Sądu Najwyższego za pośrednictwem (...) (...), powodowie występujący w tej sprawie: L. R., G. J., A. P. i K. M. (1) złożyli odpowiedź na skargę kasacyjną (k.849-852 akt sprawy (...)).

W dniu 25 marca 2015r. Sąd Najwyższy w sprawie (...) wydał postanowienie o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania na rozprawie (k.858 akt sprawy IVP 1275/120), o czym K. M. został zawiadomiony w kwietniu 2015r. (zeznania pozwanego K. M. słuchanego w trybie art. 299 kpc – 00:02:03v nagrania protokołu rozprawy z dnia 27.08.20). Postanowieniem z dnia 9 września 2015r. skład orzekający Sądu Najwyższego postanowił przedstawić do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi Sądu Najwyższego istotne zagadnienie prawne i w dniu 17 grudnia 2015r. Sąd Najwyższy w sprawie (...) w składzie 7 sędziów Sadu Najwyższego podjął uchwałę, w której wyraził pogląd, że sędziemu sądu powszechnego, który uzyskał zgodę prezesa sądu na zamieszkiwanie w innej miejscowości niż siedziba sądu oraz na korzystanie z prywatnego samochodu na przyjazdy z miejsca zamieszkania do siedziby sądu nie przysługuje zwrot kosztów przejazdu ponad kwotę ustaloną przez pracodawcę w wysokości niższej od maksymalnej stawki ryczałtów obowiązujących przy ustalaniu wysokości należności przysługujących z tytułu podróży służbowych,

chyba że ustalona stawka ryczałtu nie gwarantuje zwrotu kosztów przejazdu w wysokości obejmującej cenę biletu na określone środki transportu (k.880-897 akt sprawy (...)).

Postanowieniem z dnia 14 lipca 2016r. Sąd Najwyższy w sprawie (...), postanowił rozpoznać skargę kasacyjną na posiedzeniu niejawnym (k.900 akt sprawy (...)). Wyrokiem z dnia 14 lipca 2016r. Sąd Najwyższy w sprawie (...), po rozpoznaniu skargi kasacyjnej wniesionej przez (...) od wyroku (...) (...) z dnia 9 kwietnia 2014r. w sprawie (...) uchylił zaskarżony wyrok i zmienił wyrok S. R. z dnia 19 września 2013r. w sprawie (...) w odniesieniu do min. K. M. w pkt I ppkt 4 oraz w pkt IV ppkt 4 w ten sposób, że powództwo oddała (ksero wyroku k.60-71, k.901-906 akt sprawy (...)).

Pozwany K. M. (1) pismami z dnia 16 września i z dnia 24 października 2017r., które to pismo odebrał w dniu 25 października 2017r., został wezwany przez Prezesa (...) do zwrotu w terminie tygodnia kwoty 13.301,43 zł wypłacanej jemu przez (...) na podstawie wyroków wydanych w sprawie (...) ((...), (...)) – k.72-73, zeznania pozwanego słuchanego w trybie art. 299 kpc).

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił w oparciu o dokumenty zebrane w sprawie (...), a wskazane wyżej, dokumenty złożone do akt przedmiotowej sprawy, także wskazane wyżej oraz zeznania pozwanego słuchanego w trybie art. 299 kpc. Zeznania pozwanego słuchanego w trybie art. 299 kpc sąd obdarzył wiarą– co do faktów, ale nie co do jego stanowiska odnośnie jego obowiązku liczenia się z obowiązkiem zwrotu otrzymanej przez niego od pracodawcy kwoty tytułem realizacji prawomocnego wyroku.

Sąd Rejonowy zważył co następuje:

Roszczenie powoda tj. (...), zasądzenia na jego rzecz od pozwanego K. M. kwoty 13.301,43 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 2 listopada 2017r. do dnia zapłaty, jest uzasadnione.

Poza sporem jest, że wypłata dokonana na rzecz pozwanego K. M. przez powoda – (...) łącznie kwoty 13.301,43 zł była oczywiście - w momencie dokonywania wypłat tej całej kwoty tj. w dniach: 21 października 2013r. - 9.593,62 zł i w dniu 25 kwietnia 2014r. - 3.707,81 zł prawnie uzasadniona, bo poza sporem jest, że te dwie wypłaty stanowiły wykonanie prawomocnego wyroku (...) (...) z dnia 9 kwietnia 2014r. wydanego w sprawie (...), oddalającego apelację (...) od wyroku S. R. IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wydanego w sprawie (...). Jednakże tenże prawomocny wyrok (...) (...) z dnia 9 kwietnia 2014r. został w dniu 14 lipca 2016r. uchylony przez Sąd Najwyższy w sprawie (...) i zmieniony został wyrok S. R. z dnia 19 września 2013r. w sprawie (...) w odniesieniu do min. K. M. - w pkt I ppkt 4 oraz w pkt IV ppkt 4 w ten sposób, że jego powództwo oddalono.

W takiej sytuacji, należy przyznać rację powodowemu (...) w (...), iż skoro prawomocny skoro wyrok (...) (...) z dnia 9 kwietnia 2014r. wydany w sprawie (...), stanowiący źródło zobowiązania dla obecnej strony powodowej został uchylony, to tym samym nastąpił upadek podstawy dla spełnionego wcześniej świadczenia tj. wypłacenia K. M. łącznie kwoty 13.301,43 zł, a powstało natomiast prawo (...) do żądania od obecnego pozwanego zwrotu uzyskanej przez niego korzyści majątkowej tj. powstało roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia przewidziane w art. 410 §2 kc (w zw. z art. 300 kp), który to przepis stanowi, że świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. W świetle utrwalonego już orzecznictwa Sądu Najwyższego, które tutaj, sąd podziela, konieczność zwrotu świadczenia, które stało się nienależne ze względu na odpadnięcie jego podstawy prawnej, związane może być z konsekwencjami niektórych orzeczeń sądu tj. gdy określone świadczenie spełnione zostało na podstawie orzeczenia sądu mającego walor prawomocności lub natychmiastowej wykonalności, które następnie zostało uchylone lub zmienione i doszło do oddalenia powództwa. Pobranie świadczenia pieniężnego w wykonaniu wyroku sądu, wyeliminowanego następnie z obrotu prawnego w wyniku przewidzianego prawem środka zaskarżenia i dopuszczalnego np. skargi kasacyjnej oznacza, iż doszło do spełnienia świadczenia nienależnego w rozumieniu art. 410§2 kc. Tak więc świadczenie w wysokości 13.301,43 zł wypłacone pozwanemu przez powoda stało się świadczeniem nienależnym.

Nie można, wbrew twierdzeniom pozwanego, w ustalonych okolicznościach sprawy uznać, że doszło do wygaśnięcia obowiązku zwrotu przez K. M. wypłaconej jemu przez jego pracodawcę dochodzonej w obecnym procesie kwoty. Art. 409 kc (w zw.z art. 300 kp) stanowi, iż obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub używając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu. Pozwany twierdzi, że nie miał on obowiązku liczyć się z obowiązkiem zwrotu tej kwoty w okresie od dnia wydania prawomocnego wyroku tj. 9 kwietnia 2014r. do otrzymania przez niego odpisu skargi kasacyjnej w kwietniu 2015r. i twierdził w uzasadnieniu pozwu, a także w toku niniejszej sprawy, iż uzyskana przez niego od pracodawcy łączna kwota zbliżona była w wysokości do kwoty jego miesięcznego wynagrodzenia i została zużyta w tym okresie przez niego i jego 4-ro osobową rodzinę na cele nieproduktywne, czyli bieżącą konsumpcję, a także kwota ta stanowiła faktycznie zwrot realnie ponoszonych przez K. M. w tym okresie kosztów dojazdu z miejsca zamieszkania do sądu, które wyniosły ok. 12.000 zł.

Oczywiście, prawdopodobnym jest, że kwota 13.301,43 zł mogła być przez K. M. i jego rodzinę zużyta w okresie od 9 kwietnia 2014r. do kwietnia 2015r. na cele konsumpcyjne i być może nie jest on wzbogacony, ale jeżeli tak się stało, to było to działanie pozwanego co najmniej nierozważne i nie poparte istnieniem żadnych nadzwyczajnych okoliczności. Pozwany bowiem cały czas pozostaje w stosunku pracy, podobnie jak i jego żona, a więc otrzymują oni należne im co miesiąc wynagrodzenia i to te środki winny być dysponowane na bieżące utrzymanie ich rodziny, a także na dojazdy pozwanego do pracy.

W ocenie sądu, z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że pozwany, używając tę korzyść, powinien był liczyć się z obowiązkiem jej ewentualnego zwrotu. W ocenie sądu, nie jest więc tak jak twierdzi pozwany tj. że nie miał on obowiązku liczyć się z obowiązkiem zwrotu tej kwoty w okresie od dnia wydania prawomocnego wyroku tj. 9 kwietnia 2014r do otrzymania przez niego postanowienia Sądu Najwyższego o przyjęciu skargi kasacyjnej w kwietniu 2015r., bowiem pozwany pełni urząd sędziego, a więc oczywiście jest osobą posiadającą wiedzę prawniczą i z całą pewnością zna reguły rządzące się procesem cywilnym, a w szczególności ma wiedzę o treści art. 398⁽¹⁾§1 kpc tj. o tym że od wydanego przez sąd drugiej instancji w sprawie (...) (IVP (...)) prawomocnego wyroku może być wniesiona skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego, która może zostać przyjęta przez Sąd Najwyższy do rozpoznania, a jej rozpoznanie może spowodować, że dojdzie do zmiany prawomocnego wyroku wydanego w sprawie (...) (IVP (...)) poprzez oddalenie jego powództwa, a tym samym może nastąpić uznanie przez Sąd Najwyższy, iż K. M. nie ma jednak prawa do otrzymania zasądzonej na jego rzecz kwoty. Pozwany także jako sędzia ma wiedzę, że dobrowolne tj. bez wcześniejszego wezwania przez uprawnionego, wykonanie zobowiązania zawartego w wyroku w zakresie rygoru natychmiastowej wykonalności, czy już prawomocnego orzeczenia nie oznacza, że zobowiązany niejako „pogodził się” z orzeczeniem i nie będzie wnosił przysługujących mu przepisami prawa środków zaskarżenia zwyczajnych i nadzwyczajnych. Jednym z takich środków zaskarżenia nadzwyczajnych jest właśnie skarga kasacyjna wnoszona od prawomocnego orzeczenia w terminie 2 miesięcy od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem (art. 398⁽⁵⁾kpc) i powód na pewno miał taką wiedzę prawniczą, ale też - jak wynika z treści protokołu ogłoszenia orzeczenia w dnia 9 kwietnia 2014r. (k. 787 akt sprawy (...)) (...) (...) pouczył min. K. M., że od tego wyroku (za wyjątkiem powódki E. M.) przysługuje skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego w terminie 2 miesięcy od daty doręczenia orzeczenia z uzasadnieniami. Pozwany też mając świadomość, że orzeczenie wydane w sprawie (...) ze względu na przedmiot sporu- problem możliwości skuteczności dochodzenia przez sędziego sądu powszechnego wyrównania zwrotu całości kosztów odbytych przejazdów, powinien wziąć pod uwagę, że wysoce prawdopodobnym jest, iż (...) skorzysta jednak z możliwości zwrócenia się do Sądu Najwyższego o przyjęcie skargi kasacyjnej od wyroku wydanego w sprawie (...) do rozpoznania z uwagi na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego. Zatem pozwany nie powinien kwoty, którą otrzymał od pracodawcy wydawać na bieżące potrzeby czy dojazdy, tylko powinien zabezpieczyć tę kwotę do czasu, gdy pracodawcy upłynąłby termin do wniesienia skargi kasacyjnej.

Należy też zwrócić uwagę, że choć postanowienie Sądu Najwyższego o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania na rozprawie dotarło do K. M. w kwietniu 2015r., to przecież K. M. już wcześniej, a na pewno od dnia 12 sierpnia 2014r. miał wiedzę, że jego pracodawca, który przegrał proces, wniósł skargę kasacyjną od prawomocnego wyroku (...) (...) z dnia 9 kwietnia 2014r. wydanego w sprawie (...), bo tego dnia otrzymał postanowienie (...) (...) z dnia 31 lipca 2014r.

odrzucające skargę kasacyjną w części dotyczącej tylko E. M.. K. M. musiał znać wtedy treść tej skargi kasacyjnej skoro w piśmie z dnia 3 września 2014r., wraz z pozostałymi 3 powodami występującymi w sprawie (...), złożył odpowiedź na skargę kasacyjną.

Zatem, w ocenie sądu, absolutnie nie można podzielić stanowiska K. M., jakoby on w okresie od dnia 9 kwietnia 2014r tj. od dnia zapadnięcia prawomocnego wyroku do kwietnia 2015r. tj. gdy otrzymał on postanowienie Sądu Najwyższego o przyjęciu skargi kasacyjnej w kwietniu 2015r., nie musiał on liczyć się z obowiązkiem zwrotu kwoty wypłaconej mu przez pracodawcę na mocy prawomocnego wyroku.

Jak już wyżej podniesiono, pozwany jako sędzia, posiadający wiedzę prawniczą, a także mający wieloletnie doświadczenie zawodowe jako sędzia, winien przewidzieć możliwość zaistnienia sytuacji, że wypłacone jemu przez pracodawcę świadczenie na podstawie prawomocnego wyroku może jednak stać się nienależne, gdy pracodawca skorzysta z przysługującej mu możliwości wniesienia skargi kasacyjnej, a Sąd Najwyższy przyjmie tę skargę do rozpoznania, a następnie orzeknie, że jednak wypłacone przez (...) świadczenie nie przysługuje. Taką ewentualność pozwany bezwzględnie winien wziąć po uwagę już w dniu zapadnięcia prawomocnego wyroku (...) (...) tj. dnia 9 kwietnia 2014r i zabezpieczyć wszystkie wypłacone jemu środki z tego tytułu w dniu dokonania przez (...) drugiej wypłaty tj. w dniu 25 kwietnia 2014r., czyli winien zabezpieczyć kwotę 13.301,43 zł i nie przeznaczać jej na bieżące wydatki swoje i swojej rodziny, czy dojazdy do pracy.

Zatem wobec tego, że odpadła podstawa prawna do wypłaty na rzecz pozwanego świadczenia, które zostało spełnione przez (...) przez co ta wypłata stała się świadczeniem nienależnym, a pozwany stał się bezpodstawnie wzbogaconym, a także mając na uwadze, że winien on liczyć się z obowiązkiem zwrotu tej kwoty, to sąd na podstawie art. 410§2 kc w zw. z art. 300 kpc orzekł jak wyżej. O odsetkach ustawowych za opóźnienie sąd orzekł na podstawie art. 481§1 kc w zw. z art 300 kp.

O kosztach Sąd orzekł w oparciu o przepis art. 102k.p.c., który to przepis ustanawia zasadę słuszności, będącą odstępstwem od zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Do okoliczności branych pod uwagę przez sąd, przy ocenie przesłanek zastosowania dyspozycji omawianego przepisu, zaliczyć można nie tylko te związane z samym przebiegiem postępowania, ale również dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej strony. Sąd orzekając w niniejszej sprawie w taki sposób o kosztach nie badał sytuacji ekonomicznej strony przegrywającej, lecz uznał że wobec tego, iż stronami procesu jest z jednej strony sąd, a z drugiej pracownik sądu, to nieobciążanie pozwanego kosztami procesu, które poniósł powód, będzie uzasadnione.